

آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور

شماره ۱۳۷۸/۵/۱۱ - ۲۰۴۲ هـ
پرونده وحدت رویه ردیف: ۳۷/۷۷
هیأت عمومی
حضرت آیت امیر محمدی گیلانی
ریاست محترم دیوان عالی کشور دامت
افضانه
با عرض سلام:
احتراماً، به استحضار عالی می‌رساند:
آقای رئیس دادگستری شهرستان مشکین
شهر طی شرحی به عنوان حضرت آیت امیر
مقتدانی دادستان محترم کل کشور اعلام
داشته که از طرف شعبه اول و چهارم و
پنجم دادگاههای تجدیدنظر استان اردبیل
در خصوص قابل تجدیدنظر بودن یا نبودن
قرار منع تعقیب، آراء متفاوتی صادر گشته و

تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی
دیوان عالی کشور نموده که با مطالبه
پروندهای مربوطه اینکه جریان پروندهای
به شرح ذیل معروض می‌گردد:

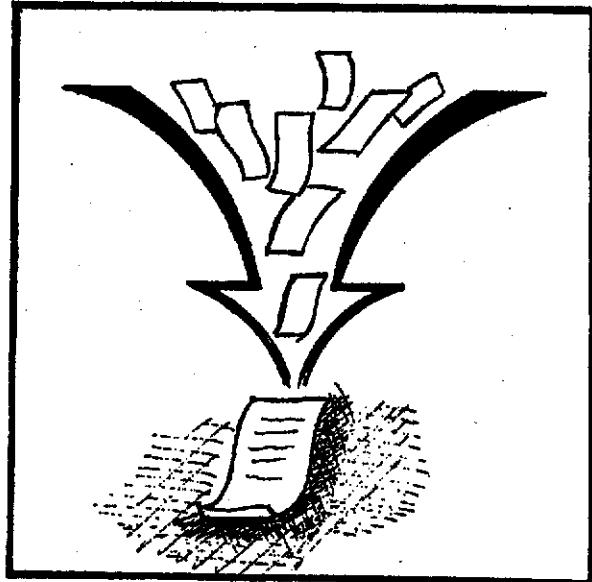
۱- در تاریخ ۷۶/۱۱/۲۴ آقای احمد
فیض رضی شکایتی علیه آقای
کریم... روحی دائز بر مطالبه وجه و متقابلاً
آقای روحی شکایتی علیه آقای فیض
رضی مبنی بر مطالبه یک رأس گوسفتند و
مبلغ بیست هزار تومان دادخواستی تقديم
دادگاه نموده‌اند که شعبه اول دادگاه عمومی
مشکین شهر به موجب دادنامه شماره
۳۱۵۸/۲۱-۷۶ و با این استدلال:
موضوعات معنونه فاقد وصف جزائی
است، قرار منع پیگرد صادر و اعلام کرده
است و با تجدیدنظر خواهی از قرار فوق
پرونده به شعبه اول دادگاه تجدیدنظر
استان اردبیل ارجاع و به شرح دادنامه
شماره ۳۳۱/۲۴-۷۷ چنین رأی داده
است:

قرارهای قابل اعتراض در ماده ۱۹ قانون
تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب
احصاء نگردیده است. لذا قرار صادره قابل
تجدیدنظر خواهی نبوده و مرسود اعلام
می‌شود.

۲- در تاریخ ۱۳۷۷/۱/۲۶ آقای اصلاح
معمارزاده شکایتی تحت عنوان سرفت
یک فقره چک شماره ۳۶۸۴۲۵ بانک ملی
مشکین شهر علیه آقایان عزیز شاکری و
اکبر عباسی تقديم که شعبه سوم دادگاه
عمومی مشکین شهر به شرح دادنامه
شماره ۴۱/۷۷ و ۷۷/۲۶-۴۱ و با این استدلال:
نظر به فقد ادله اثباتی مبنی بر وقوع بزه و
انتساب بزه و رعایت ماده ۱۲۱ ق.آ.د.ک
قرار منع تعقیب متهمان را صادر نموده
است و شاکری موصوف از قرار صادره
تجدیدنظر خواهی کرده و شعبه چهارم
دادگاه تجدیدنظر استان اردبیل به موجب
دادنامه شماره ۷۷/۴/۲۰-۲۸۱ چنین رأی
داده است:

رأی: اعتراض تجدیدنظر خواه وارد
است و رأی صادره مخدوش می‌باشد. زیرا
دادگاه بدوى بدون تحقیق و بازجویی و

رأی: نظر به اینکه در پرونده بدوى به
لحاظ فقد وصف جزائی موضوع قرار منع
پیگرد صادر شده و قرار منع پیگرد هم جزو

میزان کیفر مقرره قانونی تعیین گردیده و آنچه در موارد فوق بیان شده مطلق آراء می باشد که شامل احکام و قرارها است. با وصف فوق سکوت قانونگذار در بند ب ماده ۱۹ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب درباب قابلیت یا غیرقابل تجدیدنظر بودن قرارهای صادره در امور جزائی، از جمله قرار منع پیگرد با اتخاذ ملاک از رأی وحدت رویه شماره ۷۵/۶/۲۷-۶۰۹ هیأت عمومی دیوان عالی کشور و نظر به اینکه قرار منع تعقیب صادره از دادگاه در هیأت عمومی دیوان عالی کشور و نظر به اینکه قرار منع تعقیب صادره از دادگاه در بعضی از مصاديق به منزله حکم برائت است بنابراین قرارهای مزبور در صورتی که حکم راجع به اصل مجازات قابل تجدیدنظر باشد، قابل تجدیدنظر خواهد بود. علی‌هذا با توجه به مراتب فوق آرای صادره از شعب ۴۵ دادگاه تجدیدنظر استان اردبیل که متضمن قابل تجدیدنظر شناختن قرار منع تعقیب صادره از دادگاههای عمومی است موجه بوده، معتقد به تأیید آن می‌باشم، مشاوره نموده و اکثریت قریب به اتفاق بدین شرح رأی داده‌اند.

رأی شماره: ۱۳۷۸/۳/۱۸-۶۳۴
رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور
قرارهای مذکور در ذیل بند ب ماده ۱۹ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب که به تبع حکم راجع به اصل دعوی قابل درخواست تجدیدنظر می‌باشد، قرارهایی است که نوعاً در دعاوی حقوقی صادر می‌شوند و ارتباطی به امور جزائی ندارد. بنابراین و باعنایت به مواد ۱۷۱ و ۱۷۲ و

شعب چهارم و پنجم بر عکس موضوع را قابل تجدیدنظر دانسته و نسبت به اعتراض شاکی به قرار منع تعقیب اتخاذ تصمیم نموده‌اند. بناءً علی‌هذا به استناد ماده ۳ از قانون اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۳۷ تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی محترم دیوان عالی کشور به منظور ایجاد رویه واحد می‌نماید.

معاون اول دادستان کل کشور -

حسن فاخری

به تاریخ روز سه شنبه ۱۳۷۸/۳/۱۸ جلسه وحدت رویه قضائی هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضرت آیت‌الله محمد محمدی گیلانی، رئیس دیوان عالی کشور و با حضور جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان، رؤسا و مستشاران شعب حقوقی و کیفری دیوان عالی کشور تشکیل گردید. پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور مبنی بر نظر به اینکه قرارهای احصار شده در شقوق چهارگانه بند ب ماده ۱۹ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب منحصرآ راجع به دعاوی حقوقی بوده و منصرف از قرارهایی است که توسط دادگاهها در امور جزائی و کیفری صادر می‌گردد و با توجه به اینکه به موجب مقررات مواد ۲۰ و ۲۱ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب دادگاه تجدیدنظر استان و یا دیوان عالی کشور در ماده ۱۹ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۵/۴/۱۳۷۳ احصار دادگاههای عمومی و انقلاب بواسطه نوع و

أخذ توضیح از تجدیدنظر خواندنگان اقدام به صدور رأی نموده که مؤجه نبوده لذا با نقض دادنامه معتبر عنه پرونده جهت رسیدگی به دادگاه بدروی ارسال می‌گردد.

۳- در تاریخ ۱۳۷۶/۹/۲ آقای سلطان حسین نژاد شکایتی دائر بر تنظیم صلحنامه جعلی علیه آقای علی قهرمانی سردفتر استناد رسمی شماره ۷۰ شهرستان مشکین شهر و چند نفر دیگر تقدیم که شعبه سوم دادگاه عمومی آن شهرستان به موضوع رسیدگی و طی دادنامه شماره ۷۷/۱/۲۵-۷۱۷۷ قرار منع تعقیب کلیه متهمان را صادر و اعلام کرده است. شاکی نسبت به رأی مذکور درخواست تجدیدنظر کرده و شعبه پنجم دادگاه تجدیدنظر استان اردبیل مباردت به صدور دادنامه شماره ۷۷/۱/۱۱-۸۶ نموده و طی آن با اصلاحاتی رأی معتبر عنه را که متضمن قرار و حکم بوده توأم‌آمود تأیید قرار می‌دهد. بنایه مراتب به شرح آنی مباردت به اظهارنظر می‌نماید.

نظفیه: همان‌طوری که ملاحظه می‌فرمایید درخصوص تجدیدنظر خواهی از قرارهای منع تعقیب که به جهت فقدان وصف جزائی و یا فقد ادله اثباتی به جهات دیگر که از سوی شعبه سوم دادگاه شهرستان مشکین شهر اصدار یافته از طرف شعبه ۱۹ و ۴۵ دادگاههای تجدیدنظر استان اردبیل آراء متفاوت و مختلف صادر گردیده بدين توضیح که شعبه اول دادگاه تجدیدنظر با این استدلال که قرار منع تعقیب جزو قرارهای قبل اعتراض مذکور در ماده ۱۹ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۵/۴/۱۳۷۳ احصار نگردیده آن را قابل تجدیدنظر ندانسته ولی

دادرسی و حکایتهای تاریخی

الله، و شهود مسند از معاویه
وینک از مردم که پس از حکم صنعت با
شتر خود را در شهر مشتمل شد. هر دوی از
اعمال دشمنی طامن همه کوچق راگذشت و
گفت: این شتری که بروزی آن سواری
داقه (شتر مادها) من است که در حکم صنعت
از من گرفته اند. و یکی از مردم کوچق مذکور این
طلب شد: لایحه بالا گفت و فضارت را
بر دماغه به بردند صاحب مردم شامی پنجاه
هزار اهلی شام را کوه گرفت و با خود به
دریاز میخانه بسویده که همگن شهادت
من دادند که آن شتر داقه مردم شامی است.
پس از رسیدن به دریاز میخانه پنجاه شاهد در
ماجراء از آنچه که مردم شامی پنجاه شاهد در
آنست داشت، معاویه به همچو رأی داده و
شتر را از مردم کوچق گرفته و به آن داد مرید
کوچق با عصائب کشانی داشت: آنکه
مرداره بولطفت کشانی داشت: آنکه نیست
بلکه حمل (ستر زیر) است.
معاویه گفت: حکمی که بحال رشده است
تعیین نیز بر نیست: پس این و نیز که مردم شامی

۷۷/۸/۷ آقای حسین نعمتی شکایت نموده
امروز وقتی از بیرون وارد منزلم شدم
مشاهده کردم همسایه بغلی خانه ام به نام
آقای جعفر زارعی قفل درب خانه ام را به
قصد سرقت باز نموده و داخل خانه شده که
بلافاصله او را دستگیر کردم از وی شکایت
و تقاضای مجازات وی را دارم. متهم در
دادگاه اظهار داشته شکایت شاکی را قبول
دارم اشتباه کردم تقاضای کمک دارم. دادگاه
به شرح دادنامه شماره ۹۴۹ ۷۷/۸/۱۰ با
احراز بزهکاری متهم مبنی بر شروع به
سرقت مستند است: ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات
و بارعایت ماده ۱۶ قانون مجازات اسلامی
و نیز مسلمه چهارم ص ۴۸۱ جلد دوم
تحریر الوسیله حضرت امام (ره) و تلقی
موضوع به عنوان فعل حرام متهم را به
تحمل ۴۰ ضربه شلاق تعزیری محاکوم
نموده است متهم ذیل رأی نوشته است
اعتراض ندارم.

۱۳۷۸/۵/۱۱ ۵-۲۰۴۸
پرونده وحدت رویه ردیف ۴۰/۷۷
هیأت عمومی
حضرت آیت الله محمدی گیلانی
ریاست محترم دیوان عالی کشور

احتراماً به استحضار می‌رساند: آقای
جانشین سرپرست اجرای احکام مرکز طی
شرحی به عنوان اینجانب با ارسال سه فقره
از پرونده‌های مربوط به شعب ششم و
دوازدهم و چهاردهم دادگاههای عمومی
تهران اعلام داشته: درخصوص جرم بودن
یا نبودن بزه شروع به سرقت‌هایی که در
مواد ۶۵۶ و شقوق بعدی آن از قانون
مجازات اسلامی آمده از سوی دادگاههای
مذکور رویه‌های مختلفی اتخاذ شده و
تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی
دیوان عالی کشور به منظور ایجاد رویه
واحد نموده است که اینکه خلاصه جریان
پرونده‌های مذکور به شرح ذیل معروف
می‌گردد:

۱- طبق پرونده کلاسه ۶۷۹/۶/۷۷
شعبه ششم دادگاه عمومی تهران: در تاریخ

اسلامی آمده از سوی شعب ششم و دوازدهم و چهاردهم دادگاههای عمومی تهران آراء متفاوتی صادر گردیده است. بدین توضیح که شعبه ششم با استناد به ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات و نیز با تلقی موضوع بعد عنوان فعل حرام و استناد به ماده ۱۶ قانون مجازات اسلامی و کتاب تحریرالرسیله حضرت امام (ره) و همچنین شعبه چهاردهم با استناد به ماده

۱۰۹ قانون تعزیرات عمل ارتکابی را قابل مجازات دانسته و متهم را به تحمل شلاق محکوم کرده‌اند ولی شعبه دوازدهم بر عکس به استدلال اینکه ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات به لحاظ ماضی مدت آزمایشی آن قابلیت اعمال نداشته و در قانون مجازات اسلامی اخیر التصویب نیز شروع به سرقتهای ماده ۶۵۶ و مواد بعدی آن قابل مجازات دانسته نشده و به موجب ماده ۴۱ قانون مذکور نیز

چنانچه اقدامات انجام شده جرم باشد متهم به همان مجازات محکوم خواهد شد که مفهوم مخالف آن این است که شروع به جرم قابل مجازات نیست و با توجه به اینکه قانون جدید که مبنی بر عدم مجازات و اخف از قانون قدیم بوده و طبق ماده ۱۱ قانون مجازات اسلامی قانون اخف قابل اعمال است فلذًا نتیجه عمل ارتکابی متهم را جرم ندانسته و مستنداً به اصل ۳۷ قانون اساسی رأی بر برانت متهم صادر نموده است. بنابراین مراتب چون از طرف دادگاههای مذکور در موارد مشابه و در استنباط از قوانین رویه‌های مختلفی اتخاذ شده است مستنداً به ماده ۳ از مواد اضافه شده به قانون آیند دادرسی

تقاضای رسیدگی دارم چیزی از اتومبیل سرقت نشده است. در تحقیقی که از متهم به نام منصور عزتی به عمل آمده نامبرده اظهار داشته شکایت شاکی را قبول دارم درب ماشین را باز کردم که سرقت نمایم که توسط اهالی محل دستگیر شدم چیزی از داخل اتومبیل سرقت نکردم. دادگاه پس از رسیدگی به موجب دادنامه شماره ۲۲۸-۷۷/۶/۲- چنین رأی داده است: در مورد

عنایت به اینکه در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۲ شروع به سرقتهای موضوع مسود ۶۵۱ و ۵۲ عو ۶۵۴ مجرمانه تلقی و برای آنها مجازات تعیین شده که سرقت شروع شده توسط متهم فوق که سرقت کیف حاوی پول شاکی از روی زمین است مطابق با هیچیک از ماد مذکور نمی‌باشد و از آنجاکه شروع به سرقتهای دیگر قابل مجازات دانسته نشده و ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات نیز با توجه

بعضی مدت آزمایشی آن قابل اعمال نیست و طبق صریح ماده ۴۱ قانون مجازات اسلامی چنانچه مقدمات جرم شروع شده جرم باشد، به همان مجازات محکوم خواهد شد و مفهوم مخالف ماده مذکور دلالت بر این دارد که شروع به جرم قابل مجازات نیست و با توجه به اینکه قانون جدید اخف از قانون قدیم است و مبنی بر عدم مجازات است به استناد ماده ۱۱ قانون

مجازات اسلامی و اصل ۳۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران رأی بر برانت وی صادر می‌گردد. رأی صادره برای ابلاغ به شاکی ارسال گردیده که به لحاظ عدم شناسائی در آدرس تعیینی ابلاغ و اعباء شده و پرونده از موجودی کسر و بایگانی گردیده است.

۳- طبق پرونده کلاسه ۳۵۶/۷۷/۱۴ شعبه ۱۴ دادگاه عمومی تهران در تاریخ ۷۷/۶/۲ آقای علیرضا عبدالهی شکایت نموده اتومبیل پیکان خود را شب در آدرس منزل پارک کرده بودم که با سروصدای همسایه‌ها بیدار شدم که گفتند سارق در حال باز کردن اتومبیل بوده که توسط اهالی وی را دستگیر کردم از وی شکایت و

اتهام آقای منصور عزتی مبنی بر شروع به سرقت از داخل اتومبیل شاکی با احراز بزه انتسابی مستنداً به ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات متهم نامبرده را به تحمل ۲۰ ضربه شلاق تعزیری محکوم و رأی صادره را قابل اعتراض و تجدیدنظر خواهی اعلام کرده است. متهم ذیل رأی نوشته قبیل دارم اعتراض ندارم. هر سه فقره دادنامه به شرح فوق قطعی گردیده است. اینک با توجه به مراتب، به شرح ذیل مبادرت به اظهار نظر می‌نماید.

نظریه: همانطور که ملاحظه می‌فرمایید در موضوع جرم بودن یا جرم نبودن شروع به سرقت هائی که در ماده ۶۵۶ و مواد بعدی آن از قانون مجازات

کیفری مصوب سال ۱۳۳۷ تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی محترم دیوان عالی کشور به منظور ایجاد رویه واحد دارد.

معاون اول دادستان کل کشور

حسن فاخری

به تاریخ روز سه شنبه ۱۳۷۸/۴/۸ جلسه وحدت رویه قضائی هیأت عمومی مجازات صادر شود و لایحه ماده ۴۱ قانون افشاره شده باید عمل نمود و چون اتهام متهمان در پروندهای مطروحه شروع به سروقت تشخیص داده شده و مورد از مواردی نیست که در قانون برای آن مجازات پیش بینی شده باشد. لذا متهم قابل مجازات نخواهد بود و رأی شعبه ۱۲ دادگاه عمومی تهران مبنی بر صدور حکم برایت متهم موجه بوده معتقد به تأیید آن می باشد. مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده اند.

رأی شعاوه ۶۳۵ - ۱۳۷۸/۴/۸

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان

عالی کشور

به صراحت ماده ۴۱ قانون مجازات اسلامی، شروع به جرم در صورتی جرم و قابل مجازات است که در قانون پیش بینی و به آن اشاره شده باشد و در فصل مربوط به سرفت و ریودن مال غیر فقط شروع به سرفت های موضوع مواد ۶۵۱ الى ۶۵۴ جرم شناخته شده است و در غیر موارد مذکور از جمله ماده ۶۵۶ قانون مزبور بهجهت عدم تصریح در قانون، جرم نبوده و قابل مجازات نمی باشد مگر آن که عمل انجام شده جرم باشد که در این صورت منحصرآ به مجازات همان عمل محکوم خواهد شد. بنابراین مراتب فوق الاشعار رأی شعبه ۱۲ دادگاه عمومی تهران در حدی که با این نظر مطابقت دارد موافق موادین قانونی تشخیص می گردد. این رأی مجازاتی پیش بینی شده است. از مواد ۶۵۱ الى ۶۵۴ تعیین شده ولی در مورد شروع به سرفت های موضوع مواد ۶۵۶ الى ۶۵۸ مجازاتی پیش بینی شده است. از طوفی ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات که بطور کلی برای شروع به سرفت مجازات تعزیری تعیین نموده با تصویب قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ منسوخ گردیده است. بنابراین آنچه می توان نتیجه گرفت این است که چنانچه

رلت، نار دیگر مرد کوئی را احضار [کرد] از صحن پرداخته تو برابر قیمت شهر به او رکفت می داشتم این این متعلق به تو است و آن همان موقع هنگویه اما وعی که به کوئه بارگشته به علی همراه بگو که من باشد هوان پسر سپاهی به سرانش خواهیم رفت که همان یکی از آنها به تفاوت میان شتر سرمهاده را این دلند و آنها را این بکند گر تشخیص پسر و هدایت [مهوات] [مهوات] [مهوات]

دادستان ریس هدایت پیش نهاده است چن چن هن این در چن اتفاق افتاده است در این دو مورد و وعده و وعده خواهیم داشت هر یک از همگوئی شکایت می کنند ای این می گفت من که نه و پنهانه میانی هستم مله پیش یک دستیل گزینشها را به این پرداخته داده و این اکثران خیل ندارد آن را بین دهد خوش که هر قسطه برخ بود من گفت این مزد هر خوش هن گویند دستیل گزینشها که این میان حال ماضی دستیل گزینشها هم نکار می زد این خود من است را این خواهد ب این و سیله آن را احلاحت کند

فاضن را تدبیر چیزی همچون طبقه جویان را از هر چیزی اینها سوال کنند هر کدام گفته خود را تکرار نمی کرد سراسر احمد قاضی سالخورده گفت حال که نیما حقیقت را نمی گویند دستیل را حاضر کنند تا این از خود او سوال کنم دستیل گزینشها را حاضر کنند و در پیش قاضی اینا دادند قاضی بنا شد [از دستیل] این سند دستیل این را کلام یک از اینها تعقیل نماید؟ دستیل خواهی سخا نهاد سراسر قاضی بکار رساند و این بار دستیل حسنخوش نهاد سراسر احمد سراسر احمد قاضی اظهار حسنه